

ד.א.ליזאר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

להצלחה ולשמירה על חיילנו במלחמה להחזרת החטופים בריאים ושלמים ולרפואת הפצועים

נושא השבוע: תשעה באב

ה' אב תשפ"ד 1537 (שנה כט')

ההפטרה: "חזון ישעיהו" (ישעיה א')

פרשת דברים - שִׁבְת זִזוֹן

"וּתְרַגְּזוּ בְּאַהֲלֵיכֶם וּתֹאמְרוּ בְּשִׁנְאָתָהּ ה' אוֹתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (א,כ)

בני ישראל מוציאים דיבה ואומרים כי ה' שונא אותם והוא הוציאם ממצרים כדי להשמידם על ידי האמורי ח"ו. דברים אלו נאמרים לאחר חטא המרגלים שהוציאו דיבה על הארץ והפילו פחד בלבבות. אמר להם הקב"ה: אתם בכיתם בכיה לחינם אני אקבע לכם בכיה לדורות. כנגד בכית חינם זו עלינו להציג בכיה של אמת, לכן באמצעות חמשת העיניים של תשעה באב וציור תיאורי החורבן שבקינות נוכל להתעורר ולהגיע לידי בכיה אמיתית הנובעת מהלב שתהווה שורש לתיקון גלות השכינה ולפתיחת שער הגאולה העתידית, אולם חז"ל הסמיכו מיד לאחר תשעה באב שבע שבתות של נחמה, ומסביר בעל התניא שאדם צריך לקבוע זמנים להתבוננות בגדולת ה' אשר חטא לו כדי שעל ידי זה יהיה ליבו נשבר באמת, אך מיד לאחר מכן עליו להיות בשמחה ולהאמין באמונה שלמה כי ה' העביר חטאתו ונסלח לו. יזכנו ה' בקרוב ממש באורו של משיח שאף הוא נולד בתשעה באב ובהרמת קרן התורה במהרה אמן. (לקח טוב)

אהבת חינם! (מפי בעל המעשה ר' שמואל)

מעשה שהיה

היה זה בתקופת הקורונה, לפני כמה חודשים הלכתי להתפלל באחד מהמקומות הקדושים. מאז הפציע וירוס זה לעולם, יש מאבטח שעומד בחוץ ומווסת את כמות האנשים שבפנים. כשהגעתי עמדו עשרות אנשים בתור וניצלו את הזמן לאמירת תהלים, גם אני נעמדתי ביניהם וחיכיתי. לפתע הגיע למקום יהודי, עקף את כל התור הארוך וכמעט נכנס פנימה. 'הלו... הלו...', קרא לו המאבטח, 'יש תור! אי אפשר להיכנס עכשיו'. 'מה תור? מי תור?' יהודי ששמו יהודה התקצף נוראות. 'מה באתם פה להשתלט על המקום? מה רציתי בסך הכל, לבוא להתפלל, זה הכל. מי קרא לך בכלל? מה היה רע עד היום? לך הביתה. נסתדר בלעדיך, אתה לא בעל הבית כאן. נכון שאני לא בעל הבית, אבל זה התפקיד שלי. אתה חייב לציית, השיב השומר. חילופי הדברים הלכו והחמירו, נשמעו מילים קשות, וכולם היו המומים מהתפתחות הדברים.

החלטתי לעשות מעשה וניגשתי אל הניצים, תפסתי בידו של יהודה ואמרתי לו: 'יהודי טוב, תירגע, תסלח לשומר ובזכות זה תראה ישועות', אך יהודה סירב ואמר: 'צריך להעיף את השומר'. אמרתי לו עם דמעות בעיניים: 'רק תקשיב, יש לי חבר, בחור צדיק כמעט בן שלושים. בבקשה ממך, תתגבר! תשתוק! תסלח! יש לך כוח לברך את חברי שיושע'. פניתי גם לשומר עם אותם דיבורים רכים ומתחננים בעד חברי שיזכה להקים בית נאמן בישראל.

השניים היו נוקשים ונחרצים ולא הסכימו לשמוע משום דבר, כל אחד היה בטוח שהוא צודק, אבל גם אני לא ויתרתי. התפללתי למלך שהשלום שלו, שישלח לי סייעתא דשמיא ואצליח במשימה, ושוב דיברתי עם כל אחד לחוד ועם שניהם ביחד, עד שבסופו של דבר נרגעו הרוחות ונפתחו הלבבות, האויבים נהפכו לאוהבים, סלחו, התפייסו וברכו את חברי המבוגר שימצא בקרוב את זיווגו הנכון.

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:25 - 7:31 * סוף זמן ק"ש 8:44 - 8:42

כניסת שבת: 7:11	יציאת שבת: 8:01	יציאת ש"ת: 8:52
כניסת הצום: 7:28	חצות יום: 12:46	יציאת הצום: 7:43

ביקשתי מהם שיברכו זה את זה. כל אחד אמר את שמו של חברו החדש ובירכו מעומק הלב שייוושע בכל העניינים. נכנסתי פנימה ושפכתי שם דמעות לישועת החבר וגם לישועתי. כשיצאתי משם פגשתי את מאיר, חברי מהישיבה. "אשריך! איזה קידוש ה' עשית, ראיתי מה שהיה. לא שמעתי מה דיברת איתם, אבל ראיתי שהצלחת להשפיע עליהם", אמר מאיר.

"אמרתי להם שיברכו את חברנו שימצא במהרה זיווג הגון. תתפלל עליו גם אתה, הוא מתקרב לגיל שלושים ועדיין לא מצא את זיווגו". ר' מאיר נדהם. הן לר' שמואל עצמו יש סאת ייסורים משל עצמו. הוא עדיין לא התברך בילדים, ועם כל זה הוא מקדיש את זכות השלום לחברו. "אני מקנא בך, ככה לחשוב על השני", אמר. "אולי יש לך רעיון בשביל חברנו?", שאלתי. "אני לא שדכן, היחידה שאני מכיר זאת אחותי שמלאו לה תשע עשרה לאחרונה". "אולי זה מתאים?", שאלתי.

מאיר כמעט התעלף במקום, אבל אני 'משום מה' נדלקתי על הרעיון ודיברתי בשבח הבחור.

וכעבור עשרים יום הבחור המבוגר התארס במזל טוב עם אחותו של מאיר, וליהודים היתה אורה.

נסעתי לציון כדי להודות, שם פגשתי את השומר ואמרתי לו: "אתה ודאי זוכר מה שהיה במקום הזה לפני כשלושה שבועות, קולות המריבה – והפיוס הנהדר שקידש את השם ברבים. ובכן הבחור שבירכת התארס!" השומר כל כך התרגש: "בטח שאני זוכר, ואני רואה שכל הברכות התקיימו – גם אני התארסתי השבוע..." "מזל טוב! מזל טוב!! אמרתי בהתרגשות.

(אתר דירשו מעלון השגחה פרטית)

צאו וראו כמה חביבה אהבת חינם לפניו יתברך.

הלכות שבוע שחל בו תשעה באב

פינת ההלכה

א. מנהג הספרדים שלא לרחוץ כל גופו במים חמים בשבוע שחל בו תשעה באב, ומנהג האשכנזים מר"ח אב (חז"ע עמ' רלה, עין שו"ע סי' תקנ"א ס"טז). אבל במים צוננים מותר לרחוץ אף עם סבון (כה"ח ס"ק קפ"ו, חז"ע ס"ט) ואם קשה לו בקרים רשאי להוסיף מעט מים חמים להפשיר מעט את קרירות המים (אור לליון ח"ג עמ' רנה, פסקי תשובות סי' תקנ"א ס"מח).

ב. לצורך רפואה (חז"ע עמ' רמז), אשה לצורך מצוותה (הרמ"א ס"ט), או קטנים שלא הגיעו לחינוך (5-6) רשאים להתקלח במים חמים כרגיל (חז"ע עמ' רמ"ה). מ"מ קטנים מגיל חינוך עד גיל מצוות רשאים להתקלח בפושרים, מעט חמים כדי להעביר צינתם, כל שאינם נהנים מחום המים (ועין פסקי תשובות ס"ט).

ג. אסור לספרדים להסתפר ולהתגלח בשבוע זה (שו"ע סי' תקנ"א ס"יב) ואפילו למוהל, סנדק ואבי הבן ביום המילה (יח"ד ח"י סי' לו) וכן לחתן ב-7 לחופתו אסור (תורת מועדים ס"כט) אבל שיער שפם שמפריע לאכילה מותר לקצוץ (שו"ע ס"יג) ולאישה מותר להסתפר (תורת מועדים ס"כט). מ"מ אסור לספר את הקטנים (שו"ע ס"יד) אפילו שלא הגיעו לגיל חינוך (שו"ע ס"יד כה"ח ס"ק קע"ג) ומותר להסתרק (משנ"ב ס"ק כ). ד. מותר מעיקר הדין לגזוז ציפורניים בשבוע זה, ואף הנוהג להחמיר בזה, אם ציפורניו עודפות על הבשר רשאי לגזוז (חז"ע) וכן לאשה מותר במקום מצוה (משנ"ב ס"ק כ).

ה. אסור לכבס בגדים (ואפילו במים בלבד) וכן מגבות, מפות שולחן, סדינים וכו' (שו"ע ס"מ) ואפילו בגדי קטנים אסור (שו"ע ס"יד) מ"מ נוהגים להקל לכבס הנצרך בבגדי תינוקות (עד גיל 3) ויכבסום בצנעה (שו"ע ס"יד כהרמ"א, וזמ"א, תורת מועדים ס"ט). "וניקוי יבש" דינו ככיבוס האסור (ס"ט). מותר להקל בגדים (חז"ע עמ' רלה), ולצחצח נעלים (תורת מועדים סי' ה ס"לט). ואף לנקות כתם מבגד (חז"ע עמ' רלג).

ו. אסור ללבוש בגדים (גם מצעים) מכובסים בשבוע זה (שו"ע ס"ג) והאיסור בין לגדולים ובין לקטנים [מגיל 7] והתקנה ללבוש קודם שבוע זה בגד מכובס זמן מועט (מס' דקות כשמזיע הרבה ואם אינו מזיע ילבשם כחצי שעה או שעה) (אור לליון ח"ג פ"סז ס"א, עין חז"ע עמ' רכט-רלג, הליכות עולם ח"ב עמ' קנ"ו) ואז אין עליו דין בגד מכובס (ויכין ל-3 ימים) ויוכל ללבושם בשבוע זה. ואם לא הכין יכול להכין בשבת זו באופן שילבש בגדים מכובסים בער"ש ולמחרת ילבש בגדים אחרים מכובסים, וכן כשקם ממנוחת הצהרים יכול להחליף בגדים אחרים ובאופן זה אין לחוש לאיסור הכנה משבת לחול, כיון שנהנה מן הבגדים ביום השבת (הליכות עולם ח"ב עמ' קמ). לבנים, גופיות וגרבים מכובסים מותר ללבוש בשבוע שחל בו תשעה באב מן הדין ובפרט מי שדרוך להחליף לבנים בכל יום מפני הזיעה (חז"ע עמ' רכט). ז. אם שכחו להכין מותר להניח הבגד על קרקע [חולות ואדמה] שעה אחת ואח"כ ללבושו (חז"ע עמ' רלג).

הלכות ערב תשעה באב

א. אין לטייל ביום זה (סי' תקנ"ג כהרמ"א, חז"ע עמ' קלג) והוא הדין בתשעה באב (ס"ט).

ספרדי: רשאי ללמוד תורה בערב תשעה באב עד השקיעה (7:28) (חז"ע עמ' רמח).

אשכנזי: רשאי ללמוד תורה בערב תשעה באב עד חצות יום (12:46) (הרמ"א סי' תקנ"ג ס"ב). ואחרי כן

מותר ללמוד בדברים המותרים ללמוד בתשעה באב [להלן סעיף יד].
 ב. בערב תשעה באב אסור מן הדין לאכול בשר ולשתות יין בסעודה מפסקת (ש"ע סי' תכ ס"א), ונהגו להחמיר שלא לאכול גם דגים (ש"ע ס"ב) ואסור לאכול שני תבשילים (ש"ע ס"א).
 ג. תבשיל שמורכב משני מאכלים (כגון: אורז וחומס, אורז ועדשים וכו') מותר. (ב"ח ס"א) וכל זה שנוהג לאכול כך במשך כל ימות השנה (כ"ח ס"ק ב), ונהגו לאכול בסעודה מפסקת ביצים קשות שזה מאכל אבילים (ש"ע ס"ה בה"מ"א כ"ח ס"ק ג) ויזהרו לא לאכול איתם עוד תבשיל (משנ"ב ס"ק יד).
 ד. לחם ומיני מאפה וכן גבינה ומוצרי חלב אינם נחשבים כתבשיל (תורת מועדים סי' ו ס"ז, ט). פירות וירקות חיים [גם סלט ירקות אפילו מטובל (חז"ע ע"מ רנה)] אינם נקראים תבשיל (ש"ע ס"ד) פירות וירקות כבושים אינם נקראים תבשיל (דוקא אם אפשר לאוכלם גם חיים כגון: מלפפון וכדו' אבל זיתים לא) (ס"א) אבל מעושנים או מבושלים נקראים תבשיל (תורת מועדים וס"א) מותר מן הדין לשתות חלב חם, תה או קפה, מ"מ בעל נפש יחמיר על עצמו (חז"ע ע"מ רסח).
 ה. דין שני תבשילים הוא דווקא בסעודה מפסקת ואחרי חצות יום, אבל בסעודה קודם חצות יום או אחר חצות ודעתו לאכול אחריה סעודה מפסקת מותר בה"ל (ש"ע ס"יט).
 ו. בסעודה מפסקת נהגו לשבת ע"ג הרצפה (ש"ע ס"ז) [ואם יושב ע"ג קרקע ישים הפסק בגד כגון: שמירה] אף הנשים צריכות לשבת על הרצפה (הליכות עולם ח"ב ע"מ קנב) חלש וזקן או מי שאינו יכול לשבת על הרצפה ישב על ספסל נמוך שאינו גבוה מ-24 ס"מ (חז"ע ע"מ רעג).
 ז. לכתחילה יזהרו שלא ישבו שלושה לאכול יחד כדי שלא יתחייבו בזימון (ש"ע ס"ח), מכל מקום בדיעבד אם אכלו יחד יזמנו (חז"ע ע"מ רעז). המצטער מהצום, אם לא יקח כדורים לפני הצום להקלת הצום, רשאי לקחתם ("קל צום" וכדו') (ש"ע יב"א ח"ט סי' נד).
 ח. הצום מתחיל מהשקיעה א"כ קיבל בפירוש בפיו [אבל בליבו – לא!] לפני כן (ש"ע סי' תקנ"ג ס"א-ב). [אם קיבל בפירוש ומרגיש מאוד צמא, כל זמן שלא הגיע זמן השקיעה יכול לעשות התרה בפני שלושה ושותה כרצונו עד השקיעה]. (חז"ע ארבע תעניות ע"מ רעח).

הלכות תשעה באב

א. ביום תשעה באב [לפני 1956 שנים] אירעו צרות קשות לישראל ובפרט חורבן בית המקדש הראשון והשני (גמ' תענית כז:) ולכן תשעה באב אסור באכילה, שתיה, רחיצה, סיכה, נעילת נעלי עור ואישות [אין צריך להיזהר בהרחקות כהושה מיד ליד וכו'] (ש"ע סי' תקנ"ג ס"א, וילקו"י ע"מ תנה) וכן אסור ללמוד תורה.
 ב. הכל (בנים מגיל 13 ובנות מגיל 12) חייבים לצום (ש"ע סי' תקנה, תקנ"ג) ואף מעוברות ומניקות חייבות לצום (ש"ע סי' תקנ"ד ס"ה) וכן המוהל, הסנדק ואבי הבן (סי' תקנ"ג ס"ח בה"מ"א) חייבים לצום (משנ"ב ס"ק לה).
 ג. ואלו הפטורים מהצום: קטנים [שלא הגיעו למצוות], חולה אפילו שאין בו סכנה [כגון: נפל למשכב] וכן המפלת רח"ל או היולדת תוך 30 יום (ללידה מעת לעת) (ש"ע סי' תקנ"ג ס"ז ומשנ"ב ס"ק ט) וכן מעוברות ומניקות שיש להן חולי [אפילו שאין בו סכנה] או שהתינוק או העובר יינזקו מהתענית (ס"א ז' ס"ב), זקן חלש ותשוש כוח פטור מהתענית (וילקו"י ארבע תעניות ע"מ תכט).
 ד. כל הפטורים מהתענית אינם צריכים להתענות תענית שעות [היינו לצום למס' שעות] ואינם צריכים לאכול פחות משעור, מ"מ ראוי שיאכלו בצנעה, ויאכלו הנצרך (ס"א).
 ה. בריא שצם, אך עליו לבלוע גלוּלה נגד מיחושי ראש או כאבי גרון וכדו', מותר לו לבלוע בלי מים, ואם יש בהם מתיקות ומשתמשים בדרך לעיסה/מציצה ולא בבליעה, יש להחמיר. ואם הם לצורך רפואת חולי פנימי וכי"ב יש להקל בכל אופן, ואם קשה לו לבלוע רשאי להקל אף עם מעט מים (חז"ע ארבע תעניות ע"מ רעז-רעה), ויזהר שלא ישתה רביעית בבת אחת (תורת מועדים סי' א ס"יג, ס"ק יג).
 ו. רחיצה אסורה בתשעה באב בין בחמים בין בצונן ואפילו להושיט אצבעו למים אסור (ש"ע סי' תקנ"ד ס"ז), וכ"ש שאסור לרחוץ פניו (א"כ הוא אסטניס) (משנ"ב ס"ק כב). ואם היו ידיו מלוכלכות מותר רק להעביר את הכלכלוך (ש"ע ס"יא). וכן לכלוכים בעינים [כגון: בבוקר] ודרכו לרוחצם במים מותר לרחוץ (ס"יא) ונשים המבשלות אוכל מותר להן להדיח את הירקות וכדו' כדרכן (ב"ח ס"ע כב).
 ז. אין לשטוף את הבית בתשעה באב (וילקו"י ע"מ תסג) והמקל אחרי חצות ביום תשעה באב יש לו על מה לסמוך (וילקו"י ס"א ע"פ דרכי יוסף ס"ק תקנ"ג ס"ז, פסקי תשובות סי' תקנ"ד ס"א).
 ח. בנטילת ידיים של שחרית וכן היוצא משירותים נוטל עד סוף קשרי אצבעותיו (ש"ע ס"י) אך חולה האוכל פת, וכהן שנוטל ידיו לברכת כהנים נוטלים עד סוף הפרק (וילקו"י ע"מ שפג-שפד) [וממדת חסידות שכל אדם ייטול ידיו שוב עד הפרק בלא ברכה במוצאי הצום] (תורת מועדים ס"א).
 ט. אסור לנעול נעלים של עור בתשעה באב אבל של בד, גומי או עץ מותר (ש"ע ס"א ע"מ טז), [קבוקב מותר אפילו שהרצועה היא מעור (חז"ע ע"מ ש"א)] ואם נגע בנעלים אלו צריך ליטול ידיו (ב"ח ס"א).
 קטנים מותרים בנעילת נעלי עור ומ"מ טוב לחנכם שינעלו נעלים שאינם של עור (חז"ע ע"מ ש"א). מי שחייב ללכת בנעלי עור [כגון: חייל בתפקיד] טוב שישים מעט עפר בתוך מנעליו כדי לצאת ידי חובת

כל הפוסקים (שו"ת נלח יוסף ח"א סי' לה, עיין שו"ע סי' תקנ"ד משנ"ב ס"ק לג) מ"מ כשיגיע לביתו יורידם (ס"ק לה).
י. אסור ללמוד תורה בתשעה באב שנאמר "פקודי ה' משמחי לב" וכן לא חוק לישראל, אבל מותר
ללמוד איוב, פרקים הרעים בירמיה, מדרש איכה ופירושים, קטעים מגמ' שעוסקים בחורבן
ואבלות [כגון: מועד קטן פ' "אלו מגלחין", גיטין נה: נח- סנהדרין קד]. (שו"ע סי' תקנ"ד ס"א-7 ומשנ"ב ס"א). וכן
מותר ללמוד ספרי מוסר המעוררים לתשובה (יצי"א ח"ב/כ"ו). אבל לא קטעים של באורי פסוקים
שמביאים לשמחה (חזו"ע). ויש חיוב ללמוד תורה ביום זה במותר (ילקו"י ח"ה עמ' תקפ).

יא. אין לקרוא תהילים בצום, מ"מ מותר דרך בקשה ותפילה כגון: על חולה וכיו"ב וכן יש להקל
למי שאינו יודע ללמוד שיקרא תהילים (חזו"ע עמ' ק"א) ולנשים יש להקל לקרוא (ס"א עמ' קטו).
קריאת עיתונים ושמיעת רדיו [חדידים] אינם אסורים מן הדין והמחמיר תבוא עליו ברכה (ס"א).

יב. אין לומר שלום לחברו ואם אמרו לו שלום יענה בשפה רפה (שו"ע ס"ב). ו"בוקר טוב" ו"ערב טוב"
מצד הדין מותר ועדיף שלא (חזו"ע עמ' ק"א) מותר לשאול "מה שלומך" ולאחל "מזל טוב" (ס"א).

יג. בליל תשעה באב ובימוי יושבים בבית הכנסת על הארץ עד המנחה (שו"ע סי' תקנ"ט סעי' ג) [המנהג
עד מעט אחרי חצות יום] (הרמ"א ס"א, כה"ח ס"ק כ, אור לאוין ח"ג פ"כט ס"י, משנ"ב איש מלכיה ס"ק ט).

וכן בבית המנהג שיושבים על הארץ (אור לאוין לגר"ב אבא שאול ח"ג פ"כט ס"י, שו"ת אגרות משה אור"ח ח"ה סי'
ט, מעין אומר ח"ג סי' לז עמ' קמא) (שאלות לרש"ל עובדיה יוסף זע"פ). פסקי תשובות סי' תקנ"ט ס"ד ועוד) וצריך להניח
כהפסק בד או כרית ואפשר גם לשבת על כיסא נמוך פחות מ-3 טפחים (24 ס"מ).

(ילקו"י ארבע תעניות סי' תקנ"ט ס"א, שו"ת יצי"א ח"ט יו"ד סי' כט, חזו"ע לרש"ל רבינו עובדיה יוסף אבילות ח"ב עמ' תט).
וחייב לקום מפני רבו, אביו, זקן וכיו"ב אפילו שיושב על הארץ (ילקו"י ס"ה, תורת מועדים סי' י ס"ב-ג).
הנוסעים באוטובוס או במכונית רשאים לשבת כרגיל (פסקי תשובות סי' תקנ"ט ס"ד).

יד. נהגו לישון בתשעה באב עם מזרון על הארץ ומי שאינו יכול ישן על המיטה. ומי שישן על שני
כרים יישן רק על כר אחד, ויש שנהגו לשים אבן תחת הכרית (שו"ע סי' תקנ"ט סעי' ב דרמ"א).

טו. ב-18 מוסיפים "עננו" ב"שומע תפילה", ו"נחם ה' אלוקיננו" ב"בונה ירושלים" (שו"ע סי' תקנ"ט ס"א):
לספרדים: הדין כן בכל תפילות תשעה באב [ערבית, שחרית ומנחה] (שו"ע ס"א, משנ"ב ס"ק א, כה"ח ס"ק א)

וכן מנהג ירושלים (משנ"ב ס"ק א, כה"ח ס"ק א, חזו"ע לרש"ל עובדיה יוסף עמ' קמ) לאשכנזים: הדין כן רק בתפילת מנחה של תשעה באב (הרמ"א סי' תקנ"ט ס"א משנ"ב ס"ק ג) [ורק השליח
ציבור אומר את "עננו" גם בשחרית (אבל לא "נחם") משנ"ב ס"א, פסקי תשובות סי' תקנ"ט ס"א].

* ואם שכח להזכיר "נחם" [בין ספרדי ובין אשכנזי] אומרה ב-"רצה" בלי חתימת "בונה ירושלים"
[היכן שאומרים "יעלה ויבא"] ואם לא- אומרה ב"אלוקי נצור" כנ"ל (חזו"ע עמ' קמ, פסקי תשובות ס"א).

טז. אף שתשעה באב אסור בנעילת נעלי עור יש לברך ברכת "שעשה לי כל צרכי" בשם ומלכות (ס"א).
יז. מנהג ירושלים (וכן הרש"ל עובדיה יוסף והגאון בן ציון אבא שאול) להתעטף בציצית ולהניח תפילין

בביה"כ בתפילת שחרית בתשעה באב [כולל תפילין ר"ת] (חזו"ע עמ' קמ-קמא) לשולחן ערוך והרמ"א
המנהג להתפלל שחרית בלי טלית ותפילין ורק במנחה נהגו להתעטף בטלית ולהניח תפילין (שו"ע

סי' תקנ"ט ס"א), והנהגים כן טוב שינהגו שכל אחד יתעטף בציצית ויניח תפילין בביתו קודם תפילת
שחרית ויקרא עימה "קריאת שמע" [אחר שברך ברכות התורה] [כולל תפילין ר"ת] ואח"כ יוריד את

הטלית והתפילין וילך לביה"כ להתפלל שחרית, ובתפילת מנחה יחזור ויתעטף בציצית ויניח תפילין
בברכותיה (בא"ח דברים ס"ה, חזו"ע ס"א, כה"ח ס"ק א-7, אור לאוין לגר"ב אבא שאול ח"ג פ"כט ס"ב).

יח. לספרדים: במוצאי הצום מותר לכבס וללבוש בגדים מכובסים, להסתפר (שו"ע סי' תקנ"ט ס"ד)
ולרחוץ כל הגוף במים חמים, מותר לשאת אישה (תורת מועדים סי' יא ס"ג-ד), וכן מותר לשמוע

שירים עם מוזיקה והמחמיר לעצמו שלא לשמוע עד יום עשירי בשקיעה תבוא עליו ברכה (ילקו"י עמ'
תעל למטה). (משנ"ב ס"ק ב וא"ש מלכיה לרב מוז"ח ס"ק ג, חוקי חיים לגאון חיים פאלאג'י ס' דברים עמ' קס).

נהגו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין (שו"ע סי' תקנ"ט ס"א) ולא לברך "שהחיינו" (כה"ח ס"ק ח) עד יום
העשירי [יום רביעי] עד שקיעת החמה (שו"ע סי' תקנ"ט ס"א, ילקו"י עמ' תסט).

לאשכנזים: במוצאי הצום נוהגים להחמיר ברחיצה (במים חמים), כיבוס ותספורת (סי' תקנ"ט ס"א
ומשנ"ב ס"ק ג) וכן נוהגים שלא לאכול בשר ולא לשתות יין (הרמ"א סי' תקנ"ט ס"א) וכן שירים עם

מוזיקה (משנ"ב סי' תקנ"ט ס"ב, פסקי תשובות ס"ב) וכן שלא לברך "שהחיינו" עד למחרת [עשירי באב- יום
רביעי] עד חצות יום (הרמ"א סי' תקנ"ט ס"א ומשנ"ב ס"ק ג)

יט. במוצאי הצום מברכים "ברכת הלבנה" ואם אפשר ינעלו קודם נעלי עור ויטעמו משהו (חזו"ע עמ' חי)

לציבור הרחב: ביום שני ליל תשעה באב- ב-9:10 הרב שלמה קדוש, הרב מיכאל לסרי .

וביום שלישי תשעה באב- החל מהשעה 2:00 הרב עוזיהו אלי בלווי מצגת, הרב מאיר בנאי, הרב שמעון

יוחאי יפרח, הרב יעקב לייפער, הרב פנחס קריספין * ב-7:00 מנחה וערבית.

בב"כ החיד"א רח' יצחק הנשיא 22 אזור ג' אשדוד. *עזרת הנשים פתוחה